

Martyres tu Logu, red. Cezary Korzec, „Studia i rozprawy” 7, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006, ss. 160

Opublikowana przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego książka pod redakcją ks. dr. Cezarego Korca nosi tytuł *Martyres tu Logu*. Stanowi ona zbiór materiałów przedstawionych na sympozjum ku czci ks. prof. Michała Czajkowskiego, zorganizowanym przez tenże Wydział Teologiczny w szczecinie 5 III 2005. Jemu też dedykowana jest publikacja. Już sam jej tytuł sugeruje, że treść pracy poświęcona będzie świadkom Słowa, przy czym przez „Słowo” należy rozumieć zarówno słowo Boże (czyli Biblię), jak i Słowo Wcielone – Jezusa Chrystusa.

Korpus książki obejmuje następujące teksty: Cezary Korzec, *Zamiast wstępu: o „świadkach” i „słowach” w dzisiejszym świecie*; Marian Gołębiewski, *Martyres tou Logou*; Stanisław Gądecki, *Św. Paweł – świadek słowa między Azją a Europą*; Henryk Witczyk, *Jan Paweł II – świadek lectio divina u progu nowego tysiąclecia*; Janusz Giec, *Jan Paweł II – świadek człowieka odkupionego*; Stanisław Krajewski, *Michał Czajkowski – świadek sąsiedztwa z Żydami i dialogu z judaizmem*; Wojciech Hanc, *Michał Czajkowski – świadek troski o chrześcijańską jedność*; Ewa J. Jezierska, *Anna Świderkówna – świadkiem kultury hellenistycznej i biblijnej*; Krzysztof Wojtkiewicz, *Czesław Stanisław Bartnik – świadek Słowa rekapitulującego świat*. Dodatkowo książka opatrzona została streszczeniem w języku włoskim (*riassunto*) oraz notami o autorach.

W pierwszym artykule, który zamieszczony został „zamiast wstępu”, redaktor księgi, ks. Cezary Korzec, precyzuje, że jednym z celów publikacji jest umieszczenie „świadka” i „słowa” we współczesnym świecie, o wskazanie niektórych trendów, które wpływają na rozumienie „słowa” i „świadcstwa” w dniu dzisiejszym. Powołując się na konstytucję Soboru Watykańskiego II, Autor uzasadnia, że „słowo” doczekało się swego rodzaju ponizenia we współczesnym świecie. Stwierdzenie to dotyczy także Słowa Wcielonego. Komunikacja między ludźmi staje się utrudniona, gdyż pod tymi samymi słowami rozumie się niekiedy zupełnie różne pojęcia. Autor słusznie zauważa, że „w morzu ponizonych słów ludzie pragną wyłapać te, które zachowały serce. Jednym z kryteriów stało się już wspomniana linia obrony domagająca się słów i idących za nim czynów. To czyny miały przywrócić serce słowom. Sentencja «świat potrzebuje świadków, nie nauczycieli» jest jedną z prób wyrażenia tego doświadczenia” W tej perspektywie nie tracą na aktualności słowa Chrystusa, który wzywał swoich uczniów: „będziecie moimi świadkami w Jerozolimie i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi” (Dz 1,8).

Od artykułu ks. abp. Mariana Gołębiewskiego bierze tytuł cała przygotowywana publikacja. Autor uzasadnia, że pierwszym Bożym słowem było dzieło stworzenia. Jest ono znakiem miłości Boga do człowieka, któremu stworzenie ma być podporządkowane. W biegu historii Bóg przemawiał do ludzi przez Pisma święte. W tym przypadku świadkami słowa byli ci, do których słowo to zostało bezpośrednio skierowane i którzy uczestniczyli w jego pierwotnym przekazie (Mojżesz, prorocy i pisarze natchnieni). Kulminacyjnym momentem historii zbawienia stał się moment Wcielenia. Syna Bożego natchnieni autorzy Nowego Przymierza nazywają Logosem. Dalej „świadkami Słowa” stali się uczniowie

Jezusa – towarzysze Jego życia i nauczania, a przede wszystkim świadkowie Jego śmierci, zmartwychwstania i wniebowstąpienia. Autor idzie wytyczonym przez siebie szlakiem, omawiając najpierw przemawianie Boga do ludzi w stworzeniu, a następnie przez swych posłańców i Jedyne Syna.

Abp Stanisław Gądecki prezentuje artykuł zatytułowany: *Św. Paweł – świadek słowa między Azją a Europą*. Podejmowany temat jest szczególnie aktualny, zwłaszcza w rozważaniach dotyczących Europy w dobie dążności do zjednoczenia Starego Kontynentu. Europę z Azją łączy już sama nazwa: Europa bowiem – według mitologii greckiej – była córką fenickiego władcy miasta Sydon, siostrą Kadmosa. Dalsze rozważania Autora dotyczą wyjaśnień, co znaczy „być świadkiem” oraz co znaczy „być świadkiem Słowa”. Fakt, że Paweł daje świadectwo o Chrystusie tak pośród Żydów, jak i narodów, nie w duchu niechęci do jednych albo do drugich, ale w duchu prawdziwego umiłowania jednych i drugich i wierności otrzymanemu posłaniu, winien stać się wezwaniem dla chrześcijańskich mieszkańców jednoczącej się Europy.

Ks. Henryk Witczyk przedstawia temat: *Jan Paweł II – świadek lectio divina u progu nowego tysiąclecia*. Sposób lektury Pisma Świętego zwany *lectio divina* korzeniami swymi sięga pierwszych wieków chrześcijaństwa. Inicjatorem dialogu pomiędzy człowiekiem a Bogiem jest zawsze sam Bóg. Modlitwa, a w tym i modlitewna lektura Biblii, jest odpowiedzią człowieka na boską inicjatywę. W odpowiedzi tej dialog się rozwija i pogłębia, gdyż sam Bóg mówi do wierzącego przez słowa świętej Księgi. Właściwa lektura Biblii zawsze zakotwiczona jest w żywej Tradycji Kościoła. Po przedstawieniu teoretycznych założeń *lectio divina*, autor ukazuje jej praktykę w wystąpieniach papieskich, szczególnie dowartościowując psalmy i kantyki biblijne.

Osobie Jana Pawła II poświęcony został również tekst Janusz Gieca. Autor podkreśla antropologiczną koncentrację Papieża na osobie ludzkiej w jego nauczaniu, co z pewnością wynika z filozoficznego przygotowania Następcy Apostołów. Po ukazaniu zapowiedzi odkupienia, zapisanej w Protoewangelii, a zrealizowanej na krzyżu, dochodzi do przekonania, że „istnieje głęboka harmonia pomiędzy człowiekiem a Chrystusem Odkupicielem. Człowiek oczekuje Go jako Tego, który odkryje przed nim swój pełny sens”

Dwa kolejne artykuły dotyczą osoby ks. prof. Michała Czajkowskiego. Stanisław Krajewski przedstawia temat: *Michał Czajkowski – świadek sąsiedztwa z Żydami i dialogu z judaizmem*, a Wojciech Hanc – *Michał Czajkowski – świadek troski o chrześcijańską jedność*. Działalność Księdza Profesora na polu dialogu chrześcijańsko-żydowskiego trudno przecenić. S. Krajewski uwypukla niezwykle szacunek Księdza Czajkowskiego do spuścizny judaizmu. Niezwykle ważne jest twierdzenie: „Otóż we wszystkich swoich wystąpieniach ks. Czajkowski stawia to bardzo jasno: cokolwiek mówi o Żydach i judaizmie, jest to jedynie rozwinięcie oficjalnego nauczania Kościoła katolickiego w ogóle i Jana Pawła II w szczególności”. W. Hanc natomiast ukazuje inny kierunek działalności Ks. Czajkowskiego – chodzi o działania na polu ekumenizmu. Autor podkreśla, że służba ekumenii dokonywała się (i dokonuje) zawsze na bazie Biblii i zogniskowana jest wokół świadectw pojednania.

Biblia chrześcijańska, już choćby przez sam fakt, że pisana jest językiem greckim *koiné*, jest spadkobierczynią nie tylko wierzeń judaizmu, ale także tradycji hellenistycznych. W tej perspektywie ciekawy okazuje się kolejny tekst, poświęcony innemu „świadkowi

Słowa” – Annie Świderkównie, którego Autorką jest s. prof. E. Jezierska: *Anna Świderkówna – świadkiem kultury hellenistycznej i biblijnej*. Po przedstawieniu życiorysu o dorobku naukowego prof. Świderkówny, Autorka snuje rozważania na temat tego, co znaczy „być świadkiem”, na temat rodzajów literackich starożytnego Bliskiego Wschodu i ich wpływów na tekst biblijny, na temat umów starożytnych, w których perspektywie widzieć można ideę przymierza i inne. Tematyka ta, obecna w pismach A. Świderkówny, istotna jest o tyle, że sytuuje się na polu interdyscyplinarnym.

Krzysztof Wojtkiewicz ukazuje w swym tekście innego świadka Słowa: *Czesław Stanisław Bartnik – świadek Słowa rekapitulującego świat*. Autor prezentuje teologię chrystologicznej rekapitulacji rozwijanej przez lubelskiego teologa, C.S. Bartnika, według którego całe dzieje wszechświata związane są potrójną klamrą osobową: Chrystusa jako Adama przeszłości, Adama teraźniejszości i Adama przyszłości. Chrystus prezentowany jest jako „zasada świata”, „ośrodek wszechświata” i „Omega stworzeń”. Autor uważa, że „Biblijna idea rekapitulacji, rozwinięta personalistycznie przez Czesława Bartnika, bez wątpienia może stanowić podstawę całego systemu myśli chrześcijańskiej, a także jej kategorię metodologiczną”.

Walorem publikacji jest to, że jej adresatami mogą być zarówno naukowcy, jak i chrześcijanie poszukujący pogłębienia swej wiary, którzy nie są włączeni w krąg badań naukowych. Prezentowane artykuły odznaczają się wysokim poziomem merytorycznym, przy jednoczesnej zwartości i komunikatywności przekazu. Oprócz wartości intelektualnych książka może stać się pomocą w egzystencjalnych poszukiwaniach czytelników. Zgodnie z łacińską formułą *exempla trahunt* ciekawy wydaje się pomysł ukazywania znanych postaci, których życie pociągać może innych ku Chrystusowi. W roku śmierci Wielkiego Papieża Jana Pawła II, książka ta – przez teksty poświęcone Następcy św. Piotra – przyczynić się może także do pogłębienia studiów nad dorobkiem polskiego Biskupa Rzymu. Warta podkreślenia jest również spoistość treści przy jednoczesnej różnorodności tematów: wszystkie artykuły skupiają się na zasadniczym temacie „świadków Słowa”, choć ukazują go z różnych stron. W dobie ożywionego dialogu chrześcijańsko-żydowskiego ważny jest także fakt, że książka stanowić może silny głos przeciw tendencjom antysemitycznym. Bibliografia podana pod każdym z artykułów odsyła czytelników do pozycji, dzięki którym pogłębić mogą interesujące ich zagadnienia, a tym samym nadaj publikacji większy walor naukowości.

ks. Mariusz Rosik